

Technická zpráva k rozpočtu - restaurování kamenného schodiště na Mecserého cestě v Královské oboře Stromovka

Petr Vitvar ak.soch.
Černošice 662, 252 28
tel.: 604 922681
e-mail: pvitvar@razdva.cz

Úvod

Mecserého cesta ve Stromovce vede od restaurace Vozovna k Místodržitelství letohrádku. Na začátku cesty je pylon s nápisem „Mecserého cesta 1861“ od místodržitelství směrem k Šlechtově restauraci je zachována řada osmdesáti patníků propojených novodobými betonovými břevny. Patníky jsou kruhového půdorysu s profily, s kulovým zakončením a se zádlabem na dřevěné břevno čtvercového tvaru na koso, na stranách a to tak, že na jedné straně má sedm centimetrů hloubku a na druhé pouze tři na vložení břevna a jeho následné zaklínování. Použitý materiál je žehrovický pískovec. Místy velmi nesoudržný a při manipulaci může dojít k jeho porušení. Všechny patníky jsou v různém stavu poškození a několik jich už zcela schází. Všechny patníky budou potřebovat podstatný restaurátorský zásah hlavně v místě zádlabů. Všechny patníky jsou vykloněny a zapadlé pod vozovku. Bude nutné je zcela vyjmout a znovu osadit a to do výše okraje asfaltové silnice.

Restaurátorská zpráva

Restaurátorská zpráva dokumentuje stav památky před opravou, během opravy a po opravě popisem a fotodokumentací, tak aby bylo možné identifikovat původní stav a nové prvky.

Rozsah restaurování

Převážná většina patníků bude zachována, pouze budou nově osazeny do polohy k okraji vozovky. Doplnky budou převážně z umělého kamene. V místech, kde bude chybět větší část, navrhuji nahradit kamenným filunkem z božanovského pískovce, který je typově, vzhledem i kvalitou nejbližší současně těžený kámen s hrubším zrnem. Na filunky bude také možné využívat fragmenty po přeražených patnících, aby nový doplněk dokonale odpovídal vzhledem původnímu kameni. U všech patníků bude nutné doplnit kapsy na břevna do funkčního tvaru. V tomto případě se musí brát ohled na následnou námahu při styku s dřevěným prvkem. Současně s doplňováním, budou patníky očištěny od depozit a zbaveny vegetace (mechů a řas). Po doplnění poškozených míst bude provedena lokální barevná retuš a případná konzervace povrchu. V místě kontaktu s dřevěným prvkem by bylo vhodné použít na konzervaci hydrofobní prostředek na oddělení vlhkosti v kameni od dřeva, vhodné by tak byla prodloužena životnost dřevěných prvků.

Vyjímání a osazení patníků

Před započítím práce je nutné zdokumentovat a označit stávající polohu jednotlivých patníků a následně korigovat vzhledem k okolí, aby nedošlo k velkým rozdílům ve vzdálenostech a odlišnostech od původního stavu. Patníky je možno vyjmout z lože pomocí jeřábu. Patníky jsou pouze 60-70cm zapuštěné do rostlého terénu. Úpravy otvorů pro osazení by měly být provedeny ručně, vzhledem k okolní vegetaci, aby nedocházelo k poškození hlavních kořenů stromů. Tam, kde bude v přesném osazení překážet kořen, tak bude využita betonová patka, která se dokáže vyhnout kořenu a zamezit tak jeho poškození. Betonová patka bude poté osazena horní, viditelnou částí patníku, na vhodný a nekorodující trn. K této technologii by bylo vhodné použít již zlomené prvky anebo zcela nové, které by bylo možné vyrobit již v požadovaném rozměru. Při osazování je nutné dodržovat směr otvorů, aby bylo možné osadit dřevěná madla.

Nové prvky

Několik patníků schází a je předpokládáno, že několik již nevydrží ani samotnou manipulaci. Bude třeba počítat s provedením až 25 nových prvků. V tomto případě by byly vyráběny přímo na určité místo a to podle daného prostředí, buď jako celý prvek i s částí zapuštěnou do země, nebo pouze vrchní část. Osazeny budou na betonovou patku.

Jejich výroba může být prováděna několika způsoby - klasicky ručním opracováním z lomového bloku, ručním opracováním z řezaného kvádru (preferovaná varianta), nebo strojním opracováním na soustruhu, tato technologie je však s nepřirozeným hladkým povrchem. Při opracování soustruženého prvku dláta není vzhled přirozený a prvek působí cizorodě. Nejvhodnější technologií by bylo ruční sekání z řezaných kvádrů opracovaných kamenicky pomocí špice, dvojšpice, zubáku a dláta, případně šalírkou. Vše musí být zpracováno, tak aby nové patníky vypadaly obdobně jako původní.

Definice zachovalých patníků - patníky jsou z přírodního materiálu a jejich stav se musí odhadovat podle různých vad projevujících se na povrchu. Definovat je jednoznačně nelze, vše se projeví až v průběhu prací, kdy se začnou projevovat skryté vady.

Přesné a konečné specifikace neexistují. U všech patníků je poškozeno sedlo pro osazení dřevěného břevna. V řadě případů je zatím vyplněno betonem z betonového břevna a nelze předvídat, k jakému dojde poškození. V jiném případě jde o proces zvětrání hlinitých vrstev v kameni, zde bude převážně podle rozsahu použit umělý kámen, případně u poškození většího rozsahu bude použit kamenný filunk. Pokud jsou patníky přeražené, tak bude v průběhu prací každý prvek samostatně posouzen a opraven.

Dřevěná madla

Budou osazována do opravených otvorů, které jsou na jedné straně hlubší a na straně druhé mělké. Bude nutné každý prvek zkrátit přesně na míru, vznikne určitá odchylka v

roztečích patníků, které budou osazovány do původních míst. Po osazení bude břevno zajištěno čepem, aby nešlo vysunout. Břevna se zasunou do hlubšího otvoru a posléze se posunou do mělčího místa, kde budou zajištěny klínem proti vysunutí. Tento způsob osazení zde byl aplikován původně a dovoluje snadné výměny bez zásahu do kamenného prvku.

Pylon s nápisem „Mecserého cesta“

Umístěn v zatáčce u Místodržitelství letohrádku. Pylon má mírně zvětralý povrch s řadou vypadlých míst. Je celý porostlý vegetací převážně řasami. Na pylonu je česko - německý nápis „Mecserého cesta 1861“. Dle stop byly nápisy zlacené. Zákrok by měl odstranit vegetaci, plastickou retuší a zároveň odstranit nejrušivější poškození. Klínové písmo vyzlatit anebo pouze zvýraznit kontrastním odstínem barvy.

Arboristický dozor

Vzhledem k tomu, že se v těsné blízkosti jednotlivých patníků nachází vzrostlá vegetace, je pravděpodobné, že dojde k problémům s kořenovým prostorem vybraných jedinců. Tento dozor si zajistí zadavatel sám.

Restaurátorské práce jsou specifické tím, že nelze přesně rozhodnout předem, pouze přibližně. Práce jsou v průběhu upřesňovány. V zásadě je u prací kladen velký důraz na maximální zachování původní hmoty a přiblížení se v mezích možností původnímu vzhledu. Rozpis jednotlivých položek je pouze informativní k předpokládanému rozsahu prací a ve skutečnosti se bude pracovat podle vzniklých okolností, tak aby se splnily všechny požadavky v rámci této práce jako celku.

Předpokládám, že práce budou prováděny ve spolupráci s restaurátorem s dostatečnou praxí s prací s kamenem.

Zástupce NPÚ vyslovil představu o obnovení všech patníků podél celé Mecserého cesty, viz příloha PoD.